

УДК 37.014.25:004

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ В ОСВІТІ: WIELKIE PODZIĘKOWANIA DLA POLSKI

Надія Воронова

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

м. Слов'янськ, Україна

ORCID ID 0000-0001-7957-1655

voronova.ns@ukr.net

Анотація. Міжкультурна комунікація в умовах війни Російської Федерації проти України набуває нового змісту. Євроінтеграційні процеси в науковій історико-культурологічній сфері стали не просто бажаними, а життєво-необхідними українській освіті. В умовах руйнування агресором культурної спадщини, викривлення історії, фактичного знищення українських міст, загрози життю мільйонів громадян України – збереження національної ментальності та ідентичності постає єдиним можливим фактором існування українців як нації. Фандрейзингова діяльність українських, європейських, американських, канадських урядових та громадських організацій здійснює розгалужену підтримку української науково-освітньої, культурологічної, історичної галузі.

В статті висвітлено діяльність Фундації імені Кшиштофа Скубішевського, Польща (Fundacja imienia Krzysztofa Skubiszewskiego, Polska); Міжнародної програми «House of Europe. Stand with Ukraine. Підтримка від ЄС для українців: сфери культури та освіти»; міжнародної організації для митців, які перебувають під загрозою ARTISTS AT RISK; IP Studio, Polska, Wrocław – галереї, студії перформансу. Проведено теоретичний та практичний аналіз «Програми підтримки для науковців з України», організованою Польською академією наук (Polska Akademia Nauk, PAN) та Національною академією наук США (National Academy of Sciences, NAS).

Ключові слова: фандрейзінг; євроінтеграція; історико-культурна комунікація; збереження наукового потенціалу; освіта; резиденція.

Drodzy koledzy. Wszystkim uczestnikom serdecznie gratuluję. Na początku raportu pragnę w imieniu wszystkich Ukraińców podziękować narodowi Rzeczypospolitej Polskiej za wsparcie w czasie wojny. Serdecznie dziękuję za możliwość uczestniczenia za możliwość współpracy z Instytutem Archeologii i Etnologii PAN, za wsparcie ukraińskich naukowców w czasie wojny.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Агресія Російської Федерації в Україні, що розпочалася 24 лютого 2022 року авіаційними ударами по всій території України, змусила дві третини населення покинути власні домівки, роботу, родичів та друзів. Дана подія – страшний злочин проти людства. Війна Російської Федерації проти України інтенсифікувала євроінтеграційні процеси в освіті. Європейський Союз, Сполучені Штати Америки пропонують

грантові, стипендіальні програми для українських науковців, освітян, митців. Наразі, не всі громадяни мають можливість працювати дистанційно, а отже перебувають на межі бідності. Європейська спільнота здійснює безпрецедентну підтримку України, як на міжнародному, так і на локальних рівнях. Найпотужнішою підпорою українцям стала сусідня країна – Польща. Велика кількість громадських, державних організацій намагаються підтримати українців у різних сферах. Благодійна діяльність в сучасних умовах розвитку освіти, культури, ринкової економіки, громадянського суспільства та соціальних ініціатив, набула великого розмаху у вигляді меценатства й підтримки через надання грантів, пожертв, стипендій, матеріальних, інформаційних ресурсів. Поширення благодійності та набуття нею форми організованої діяльності сприяло виникненню фандрейзінгу – науки про планування й упорядкування дій, що допомагають організовано діяти як меценатам, так і бенефіціарам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Приклади функціонування наукової сфери в країнах / організаціях-лідерах наукової сфери – ЄС, на прикладі Німеччини, США та двох країн-гігантів – КНР та Індії здійснюють щораз більший внесок в науку. Міжнародні наукові проекти знаходяться в фокусі уваги багатьох науковців. Б.Ю. Корнілович, Л.М. Спасьонова, О.Я. Весельська (Б.Ю. Корнілович, Л.М. Спасьонова, О.Я. Весельська, 2021) вивчають технічну співпрацю; Л. С. Ринейська досліджує економічну сферу (Л. С. Ринейська, 2018); міжнародну науково-інноваційну діяльність опрацьовують Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда, Т.К. Кваша (Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда, Т.К.Кваша, 2021), М. Репко, Ю. Касперович (М. Репко, Ю. Касперович, 2020) та інші.

В зарубіжній літературі аналіз мультикультурних поглядів, специфіки історико-культурних переконань міститься в розвідках С. Роземблума (S. Rosenbloom, 2004), Н. Вей (N. Way, 2004), В.А. Семпсона (William Alfred Sampson, 2008). На заході активно досліджується вплив мультикультурного спілкування, глобальних компетентностей, ставлення до історико-культурного розмаїття (OECD (2020; PISA 2018)); аналізуються питання усвідомлення українською молоддю глобальних процесів та їх зв'язок з історією та культурою (PISA 2021); здійснюються компаративістські характеристики історико-культурологічного змісту (PISA 2018, 2021); приділяється увага питанням міжнаціональної комунікації, мультикультуралізму та готовності до змін, яких потребує світ (PISA 2018, 2021). Вагомий вплив на євроінтеграційні процеси та готовність до життя в глобалізованому багатокультурному світі здійснює фактор вивчення іноземних мов (OECD, 2020; PISA 2018). Активно досліджується проблема взаємозв'язку дисциплінарного клімату та результатів успішності учнів, студентів в різних країнах світу (J. Cheema and A. Kitsantas, 2014; OECD,

2019; PISA, 2018; OECD, 2016; PISA, 2015).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Практика надання грантів українським науковцям в галузі освіти, мистецтва, історії та культури досить незначна. Адже європейські, американські інституції намагаються підтримати матеріально переважно фахівців з прикладних наук. Тому, необхідним **завданням** вважаємо висвітлення та аналіз діяльності урядових та неурядових польських організацій, які націлені на надання фінансової допомоги в гуманітарній сфері.

Методика дослідження. Сучасний етап участі в міжнародних наукових проєктах висуває нові, набагато вищі вимоги до творчого потенціалу фахівців, що передбачає володіння новими науковими методами, вміння орієнтуватися в потоці наукової інформації, знаходити найраціональніші конструкторські, технологічні й організаційні рішення. Перед нами постали завдання, які вимагають, окрім фахової кваліфікації, знання методів опрацювання результатів спостережень, планування експериментів, математичних методів моделювання та оптимізації процесів дослідження. Отже, дослідження історико-культурних трансформацій в освіті вимагає не тільки глибоку професійну підготовку, а й певний обсяг знань у галузі наукових досліджень, що передбачає засвоєння методологічних засад наукової праці, вміння збирати і опрацьовувати інформацію, розробляти програми наукових досліджень, аналізувати одержані результати та оформляти їх.

Результати дослідження. Міністерство освіти і науки України створило інтерактивну мапу «Освіта під загрозою» (<https://saveschools.in.ua>) для відстеження руйнувань, завданих українським закладам освіти внаслідок агресії Росії проти України (Сайт МОНУ: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/pidtrimka-osviti-i-nauki-ukrayini-pid-chas-vijni>). Мережа українських освітніх хабів, яку ініціювали Міністерство освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти і Асоціація інноваційної та цифрової освіти лише за декілька місяців виросла до 16 центрів, які розташовані як в Україні, так і у країнах Європи. Українські освітні хаби визначені пріоритетним проєктом у сфері освіти під час війни, яку розв'язала Російська Федерація. Системна реалізація концепції навчання впродовж життя (Life Long Learning) надає можливість українським дітям продовжувати здобувати освіту за державною програмою, а їхнім батькам – отримати роботу чи відкрити власну справу з метою матеріального забезпечення сім'ї. В освітніх хабах українці можуть безкоштовно користуватися 14 пропозиціями, зокрема вивчати ІТ та робочі професії, набувати найзатребуваніших навичок для професійного зросту, удосконалювати

українську та англійську мови, отримувати психологічну підтримку тощо.

Перші освітні хаби були відкриті в Україні, нині мережа вже функціонує у шести країнах ЄС та у Великій Британії. Процес відкриття хабів триватиме і надалі, адже Україна отримуємо все більше нових заявок від інших країн, що бажають допомагати українцям, які вимушено іммігрували до інших держав. Мапа мережі українських освітніх хабів: https://drive.google.com/file/d/1OD6Gkyvm23DXvYwE_alK14VDmrRlhXJp/view.

Національна Мережа Український Освітніх Хабів реалізує концепцію Навчання Протягом Життя (Life Long Learning) з метою розвитку людського капіталу України. Сайт мережі українських освітніх хабів: <https://eduhub.org.ua/>. Ключовим завданням діяльності Українських Освітніх Хабів є освіта дітей та дорослих задля успішної кар'єри, розділяються принципи глобальної ініціативи Світового Банку щодо розвитку людського капіталу.

Рисунок 1. Національна Мережа Український Освітніх Хабів.

Міжнародне дослідження якості освіти PISA, яке майже 20 років тому започаткувала Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), є одним із найавторитетніших джерел інформації про середню освіту у світі. На сьогодні в дослідженні беруть участь понад 80 країн та їх економік. Їхні урядовці довіряють результатам PISA і використовують їх для прийняття обґрунтованих політичних рішень у галузі освіти. Україна долучилася до PISA в циклі 2018 р. У дослідженні «Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018» представлено детальну інформацію про результати навчальних досягнень української молоді у таких галузях, як читання, математика та природничонаукові дисципліни, станом на 2018 р., а також про ті чинники, від яких залежить рівень читацької, математичної та природничо-

наукової грамотності українських учнів / студентів (М. Мазорчук, 2019).

З огляду на те, що провідною галуззю PISA-2018 було читання, у звіті особливу увагу зосереджено на тому, що саме читають українські учні, студенти, які викладацькі практики найпосутніше впливають на формування читацької грамотності. Крім того, у звіті на підставі аналізу результатів України в PISA-2018 й дієвих міжнародних практик окреслено конкретні пропозиції щодо політик, реалізація яких має сприяти зменшенню розриву в навчальних досягненнях української молоді різних категорій і забезпечити підвищення якості загальної середньої освіти в Україні загалом (OECD, 2020; PISA, 2018).

У жовтні 2022 року Україна взяла участь в основному етапі міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. Відповідне рішення затверджено наказом МОН. PISA – унікальний проєкт, що дає змогу оцінити компетентності учнів/студентів із читання, математики та природничо-наукових дисциплін. Ці компетентності прямо не пов'язані з опануванням шкільної програми, водночас рівень їхньої сформованості засвідчує здатність учнів/студентів успішно навчатися й бути конкурентоздатними в сучасному інноваційному суспільстві – генерувати нові ідеї, розвивати власну систему знань, застосовувати її для вирішення актуальних, особистісно й суспільно значущих проблем (OECD, 2019; PISA 2018).

Провідною галуззю циклу PISA-2022 є математика, а додатковою інноваційною – креативне мислення. Для України цей цикл буде особливим, адже вперше буде проводитися масштабне порівняльне дослідження в комп'ютерному форматі. До вибірки увійшли ті заклади освіти, які визначила міжнародна агенція «Westat». Результати PISA-2022 буде презентовано світовій спільноті в грудні 2023 року. Пілотний етап PISA-2022 у 58 закладах освіти України було проведено 2021 році. Понад 2,5 тисячі учнів і студентів склали комп'ютерне тестування з читання, математики, природничих наук, креативного мислення, а також взяли участь в анкетуванні. Важливість участі України у дослідженні полягає у тому, що дані PISA допомагають урядам в усьому світі ефективно використовувати бюджет і змінювати освітні політики там, де найбільше потрібно. Ця інформація необхідна для того, щоб провести детальне вивчення чинників, які зумовлюють відмінності в читацькій, математичній і природничій грамотності молоді як у межах країни, так і порівняно з іншими країнами.

Фундація імені Кшиштофа Скубішевського у співпраці з Центром Східноєвропейських студій Варшавського університету розпочала термінову акцію з допомоги вченим, які стали жертвами триваючої агресії Росії та Білорусі проти України. Мета акції – максимально зберегти науковий потенціал України.

Допомога спрямована вченим, які перебувають в Україні чи Польщі, і надається індивідуально окремим вченим. За необхідності, допомога покриває витрати на проживання та / або витрати на проведення науково-дослідної роботи. Вибір осіб, які отримають допомогу, її розмір та засади надання продиктовані метою акції: прагненням максимально зберегти науковий потенціал України.

При виборі бенефіціарів найбільше значення мають два критерії. По-перше, потенціал конкретного вченого, який оцінюється значною мірою на підставі якості та актуальності його наукової роботи. Особи, що в силу молодого віку мають незначний науковий доробок, але є перспективними вченими, також можуть отримати фінансову допомогу. По-друге, мета, яка має бути досягнута завдяки наданню допомоги вченому: оцінюється відповідно до того, чи запропонована ціль є чітко описана, вірогідна та важлива для збереження наукового потенціалу України. Прикладами таких цілей є проведення наукових досліджень, що стали невідкладними у зв'язку з війною; продовження науково-дослідної роботи, що була перервана бойовими діями (наприклад, завершення кандидатської дисертації); надання можливості вченому займатися науковою роботою у перехідний період, щоб згодом він мав змогу повернутися до наукової роботи в Україні за нормальних умов і в міжчасі не був змушений змінювати професію та / або емігрувати (або, щоб він зміг повернутися з еміграції, коли це дозволить ситуація).

Загальний бюджет, виділений Фондацією на описану акцію, становить не менше 120 000 євро. Заявки на участь можна подавати, починаючи з сьогоднішнього дня до оголошення про закінчення набору. Вони будуть розглядатися у поточному режимі: чим раніше буде подана заявка – тим швидше заявник отримає відповідь. Заявки на участь можна подавати виключно в електронному вигляді через форму: apply.skubi.eu.org Контакти: stypendia@skubi.net телефон +48 731 164 682; або телефон, або Signal +48 883 188 969. Фондація імені Кшиштофа Скубішевського – Fundacja imienia Krzysztofa Skubiszewskiego, ul. Karowa 18a lok. 21, 00-324 Warszawa, Polska. В цій програмі мені пощастило брати участь безпосередньо. Була, навіть особиста співбесіда з президентом фондації Мартіном Скубішевським, який володію українською мовою. Відтепер тримаємо зв'язок, він пише цікаві, неординарні пости у Facebook, які стосуються і внутрішньополітичного життя Польщі, і українського питання. При бажанні, з ними можна ознайомитись.

Міжнародна програма «House of Europe. Stand with Ukraine. Підтримка від ЄС для українців: сфери культури та освіти» надає перелік корисних вебінарів від House of Europe. Наприклад, індивідуальні програми та резиденції для професіоналів зі сфери культури: House of Europe. Фахівці з фандрейзінгу,

меценати, благодійники влаштовують вебінари з освіти, культури, мистецтва, де обговорюють наступні питання: навіщо брати участь у міжнародних програмах та резиденціях; де шукати індивідуальні програми та резиденції; з чого складається стандартний пакет документів та які особливості підготовки кожного з них (CV, портфоліо, біографія, мотиваційний лист, презентація проекту); що слід враховувати під час подачі документів – поради та лайфхаки; чого очікувати під час проходження програми, стажування, резиденції. Спікерами виступають менеджери грантів, перекладів, міжнародних навчальних подорожей та резиденцій House of Europe, відповідальні за реалізацію програми міжнародних розміщень та впроваджень House of Europe. Зазвичай вебінари безкоштовні, проте заздалегідь слід реєструватися за відповідними посиланням, як наприклад: <https://forms.gle/uTnD2MNWV13dcQhv7>. В ході зустрічей плануються цікаві освітньо-мистецькі події, як от Q&A сесія. Участь береться на конкурсній основі.

Програма «ARTISTS AT RISK (AR)» – міжнародна організація для митців, які перебувають під загрозою. Організація ARTISTS AT RISK працює в галузі мистецтва та прав людини. Artists at Risk (AR) займається пошуком та підтримкою художників та діячів культури, переслідуваних державою; сприяє їх безпечному виїзду з країн походження та розміщення в «резиденціях AR-Зона Безпеки» (AR-Safe Haven Residencies), а також керування пов'язаних з ними проектів, таких як AR Павільйон. Прийом заявок триває безперервно, призначений для діячів культури, що перебувають, також, в умовах ризику. Заявки можуть бути подані у будь-який час. Фахівці в галузі мистецтва, наражені на ризик неприпустимого придушення свободи самовираження, переслідування або політично мотивованих загроз свободі, можуть звертатися за посиланням artistsatrisk.org/apply/; artistatrisk@gmail.com.

Artists at Risk (AR) запрошує AR-резидентів як професіоналів у галузі мистецтва. FR-резиденції дозволяють практикуючим фахівцям «перепочити» від реалій життя на батьківщині або використовувати програму як крок для переорієнтації свого професійного життя. Відбір резидентів Artists at Risk (AR) здійснюється на основі перевірки біографії фахівцями з різних галузей мистецтва та відповідних регіональних та міжнародних комісій з прав людини; рекомендацій; а також консультацій з Експертною Радою AR щодо можливостей розміщення AR-резидентів.

Сфера діяльності Artists at Risk (AR). Artists at Risk (AR) /Художники в небезпеці/, позиціонує себе як міжнародна організація, що активно зростає. Розширюючи свою діючу програму резиденцій, розпочату в Гельсінкі, вона створила резиденції AR-Safe Haven у 19 локаціях у 16 країнах. Незважаючи на

те, що Artists at Risk (AR) була першою резиденцією у своєму роді, присвяченою образотворчому мистецтву, вона з самого початку приймала кандидатів й з інших творчих областей, включаючи кінематограф, театр і танець. Як міжнародна мережа резиденцій, що включає тісну кураторську підтримку Artists at Risk (AR) залишається унікальною установою. У координації з партнерами та іншими мережами, вони будують горизонтальну мережу AR-Safe Havens по всьому світу, захищаючи права митців, схильних до ризику.

Рисунок 2. Rezydencja Nadii Voronovej w IP Studio odbywa się dzięki wsparciu organizacji Artists at Risk [https://artistsatrisk.org/].07.2022. Wrocław, Poland

Artists at Risk (AR) є Perpetuum Mobilezation. Perpetuum Mobile (PM) – заснована Івором Стодольським та Марітою Муукконен. Мають кураторську платформу, яка об'єднує мистецтво, практику та дослідження. Perpetuum Mobile розробляє довгострокові тематичні проекти, які включають конференції, воркшопи, резиденції, виставки, фестивалі, публічне та вуличне мистецтво, публікації, фільми та new media. Тематичні проекти включають Re-Aligned Project, Perpetual Romani Pavilion, Perestroika Project, Arts Assembly, Artists at Risk (AR), Perpetuum Labs, Sino-Fi, Pluriversity, Mobile Talks and Ecologists at Risk (ER). PM активно працює як у скандинавських та європейських країнах, так і на міжнародному рівні.

Ця організація знайшла мене сама, завдяки постам в мережі Facebook, активній громадянській та патріотичній позиції. Вони зателефонували мені в

Messenger, з цього почалося спілкування. Відбір тривав на протязі трьох місяців, були співбесіди, з'ясовувалося місцезнаходження, обставини перебування, кваліфікація, професіоналізм і, головне, що я можу запропонувати тій організації, яка погодиться виступити Hosting institution. Почався складний процес пошуку Hosting institution у місті Wrocław, Polska.

Розпочалася співпраця з IP Studio, Wrocław. IP Studio, Wrocław – це простір для діяльності на межі візуального та перформативного мистецтва, музики, кіно, архітектури та літератури. Започаткований у 2014 році членами міждисциплінарного формування IP Group, він став основою для реалізації проектів, що межують із мистецькою та дослідницькою творчістю. IP Studio – студія внутрішньо лабораторної діяльності та місце, відкрите для презентацій вистав та фільмів, концертів, семінарів та майстер-класів. Наразі IP Studio включає галерею, студію перформансу, а також мультимедійні та аудіовізуальні студії. Особлива подяка за можливість співпраці - Lena Shulga, Ukraine Solidarity Team, Artists at Risk (AR) та Dominika Kluszczyk, менеджер проекту та куратор IP Group / IP Studio.

IP Studio орієнтована на організацію заходів, що виходять за межі загальнодоступної культурно-мистецької програми, тому у своїй діяльності сприяє розвитку та злиттю різних сфер творчої думки та повсякденного життя з мистецькою практикою та теоретичним дискурсом. Була написана рецензія на дипломну роботу „Obszary czułe – dotyk jako naturalny sposób komunikacji” Julia Czerwińska, aktualnie studentka trzeciego roku na kierunku Mediacja Sztuki na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Фіналом нашого співробітництва стала моя особистісна презентація в арт-галереї м. Вроцлав на тему «УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ». Я представила європейцям найкращі зразки української культури і мистецтва.

Не залишилася осторонь і академічна спільнота Польщі. Від початку повномасштабної російської агресії проти України польські освітні установи включилися в допомогу українським учням, студентам та науковцям. Зокрема, Польська академія наук створила спеціальну програму допомоги науковцям з України, котрі у зв'язку з російським вторгненням були змушені виїхати до Польщі. Програма підтримки для науковців з України була оголошена 24 березня 2022 року. Вона організована Польською академією наук (Polska Akademia Nauk, PAN) та Національною академією наук США (National Academy of Sciences, NAS). Програма відкрита для кандидатів зі ступенем доктора (PhD) які станом на 24.02.2022 були штатними працівниками українського Вищого навчального закладу або Інституту Національної Академії Наук України. Заявки приймаються

на постійній основі до вичерпання коштів, виділених на програму.

Рисунок 3. Президент Польської академії наук prof. Jerzy Duszyński та д.пед.н., проф.

Воронова Н., ДДПУ, 02.06.2022р., Warsaw.

Більш детальна процедура наступна. Наукові підрозділи PAN запрошують науковців з України для подання заявок, або вчений з України самостійно звертається до одного з наукових підрозділів Polska Akademia Nauk, обраних відповідно до профілю спеціалізації, з проханням розглянути свою кандидатуру на участь у програмі. Тривалість програми - до 3 місяців з можливістю продовження до 6 місяців (за умови наявності коштів). Заявку подає від імені кандидата Інститут PAN після погодження кандидатури.

Разом із запитом до підрозділу PAN необхідно надіслати резюме англійською мовою. Перелік наукових підрозділів Polska Akademia Nauk доступний на сайті: <https://instytucja.pan.pl/jednostki-naukowe>. Також, на вказаній сторінці знаходиться детальна інформація польською та англійською мовами.

Вслід узгодження можливості перебування вченого з України в обраному підрозділі Polska Akademia Nauk, підрозділ подає заявку, надсилаючи її в електронній формі на адресу ukraina@pan.pl. Правильно заповнена заявка, предметно оцінена в Polska Akademia Nauk, подається на предметну експертизу в Національну академію наук США (National Academy of Sciences, NAS). Потім

підсумовування балів, набраних заявкою в обох академіях, складається рейтинговий список. На підставі вищезазначеного рейтингового списку Polska Akademia Nauk інформує наукові підрозділи про схвалення поданих заявок.

Слід наголосити на важливій деталі: лише науковий підрозділ Polska Akademia Nauk може претендувати на перебування вченого з України. Також, кандидат повинен перебувати на території Польщі або мати можливість легально та самостійно перетинати кордон; основні вимоги (включно з необхідністю володіння польською чи англійською) узгоджуються індивідуально з обраним дослідницьким підрозділом Polska Akademia Nauk. В разі перемоги у стипендіальній програмі укладається договір щодо наукового перебування вчених з України у зв'язку зі збройним конфліктом на території країни;

укладається заявка на перебування вченого з України англійською мовою. Обов'язковим є звіт про перебування вченого з України англійською мовою.

Рисунок 4. Президент Національної академії наук України академік Анатолій Загородній та д.пед.н., проф. Воронова Н., ДДПУ, 02.06.22. Warsaw.

Відповідно профілю та специфіці моєї наукової діяльності, я формувала і подавала заявки в 7 наукових установ Польщі в структурі Польської Академії Наук: Інститут археології та етнології PAN (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Warszawa: <http://iaepan.edu.pl/>), Інститут історії науки ім. Л. і А. Біркенмайєра PAN (Instytut Historii Nauki im. Ludwika I Aleksandra Birkenmajerów PAN, Warszawa: <https://www.ihnpn.pl/>), Інститут мистецтв Польської Академії Наук, Варшава (Instytut Sztuki PAN, Warszawa: [www.ispan.pl.](http://www.ispan.pl)), Інститут історії ім. Тадеуша Мантейфеля Польської академії наук у Варшаві (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffela Polskiej Akademii Nauk: www.ihpan.edu.pl), Інститут літературних досліджень Польської Академії Наук, Варшава (Instytut Badań

Literackich PAN: www.ispan.pl), Інститут філософії та соціології Польської Академії Наук, Варшава (Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk: <http://www.ifispan.pl/>), Інститут слов'янознавства Польської Академії Наук, Варшава (Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences: <https://ispan.waw.pl/default/en/>).

В двох наукових інститутах успішно пройдено в другий тур відбору. Це були Інститут історії науки ім. Л. і А. Біркенмайєра PAN (Instytut Historii Nauki im. Ludwika I Aleksandra Birkenmajerów PAN, Warszawa) та Інститут археології та етнології PAN (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Warszawa). У фінал я вийшла, а отже стала переможцем у відборі на отримання можливості працювати в структурі Польської Академії Наук з Інститутом археології та етнології PAN (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Warszawa).

Рисунок 5. *Academic Cooperation in Support of Ukrainian Scholars*, 02.06.22. Warsaw.

Мене запросили до Варшави. Відбулась зустріч із представниками міжнародного відділу, розповіла про свою наукову діяльність і запропонувала проєкт, який розробила та запланувала реалізувати в межах співпраці з Інститутом археології та етнології PAN (Instytut Archeologii i Etnologii

PAN, Warszawa). Деталі було погоджено, співпраця розпочалася

2 червня 2022 року у Варшаві відбувся захід “Academic Cooperation in Support of Ukrainian Scholars” за підтримки Polska Akademia Nauk. Зустріч проводив президент Польської академії наук prof. Jerzy Duszyński. З промовою виступив президент Національної академії наук України академік Анатолій Загородній. У відкритому обговоренні поставила питання щодо підтримки ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет", як осередку науки, історії, культури Донеччини та тієї страшної загрози, що нині є над Слов'янськом. Dziękuję bardzo Instytut Archeologii i Etnologii PAN за надану можливість.

Висновки. В статті викладені не про всі проєкти, в яких маю честь брати участь. Солідарні з Україною не лише Європейський Союз, а й інші держави на далеких континентах, що прагнуть відбудови та зміцнення української освіти, культури, економіки у майбутньому. Основною метою програм підтримки є надання можливості науковцям з українських науково-освітніх установ продовжувати свої дослідження в університетах інших країн світу впродовж різних термінів. Очікуємо, що до різноманітних програм буде долучено як змога більше українських науковців, що мають наукове звання доктора та кандидата наук, і які працюють або працювали в університетах України над розробкою дослідницьких проєктів.

Науковці отримають можливість викладати та підвищувати кваліфікацію в університетах Європейського Союзу, Канади, Америки. Для участі у програмах зацікавлені науковці мають подавати заявки українською, англійською мовою, де б містилася інформація про сферу дослідження, мету, завдання. Разом із заявкою, як правило, кандидати повинні надавати мотиваційний лист, пояснюючи, над чим вони хотіли би працювати. Відбір кандидатів здійснюють представники відділів наукових досліджень, аспірантури, які зможуть прийняти у себе дослідників.

На сьогодні, прогресивний розвиток міжнародної співпраці є однією з актуальних тенденцій сучасної світової освітньої, культурно-історичної діяльності, оскільки забезпечує становлення інноваційних процесів. Виділення сучасних особливостей світового обміну та місця всіх розвинених країн на міжнародному ринку об'єктів інтелектуальної власності вимагає всебічного вивчення та узагальнення міжнародного досвіду, що забезпечить процес інтеграції українців у міжнародний освітньо-науковий та культурно-історичний простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Міжнародні наукові проєкти* (2021), [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Б.Ю. Корнілович, Л.М. Спасьонова, О.Я. Весельська. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,28 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 93 с.
2. *Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 (2019)* / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с.
3. Репко М., Касперович Ю. (2020). *Скільки витрачають на науку в університетах?*, Центр Економічної Стратегії. URL: <https://ces.org.ua/wpcontent/uploads/2020/01/Скільки-витрачають-на-науку-в-університетах-2.pdf> (дата звернення: 23.11.2022).
4. Ринейська Л.С. (2018). Міжнародні стратегії економічного розвитку: аналіз особливостей економічних стратегій Індії // Електр. видання «Ефективна економіка». URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/56.pdf (дата звернення: 15.06.2021).\
5. *Стан науково-інноваційної діяльності в Україні у 2020 році*: науково-аналітична записка (2021) [Електронний ресурс] / Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда, Т.К. Кваша та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2021. – 39 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiyi.2020_29.06.2021.pdf (дата звернення: 22.22.2022).
6. Чи готові українські підлітки до міжнаціонального спілкування та життя в багатокультурному світі? (2021). *Україна в центрі уваги, 15*: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/PISA-2018_UKRinFocus_15_2021.pdf.
7. Чи розуміють українські учні життя та світогляд людей інших культур? (2021). *Україна в центрі уваги, 14*: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/PISA2018_UKRinFocus_14_June_2021.pdf.
8. Чи готові українські учні змінювати світ? (2021) *Україна в центрі уваги, 16*: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2021/09/PISA2018_UKRinFocus_16_August_2021.pdf.
9. Чи мають українські учні уявлення про глобальні проблеми світу? (2021). *Україна в центрі уваги, 13*: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2021/05/PISA-2018_UKRinFocus_13_2021.pdf.
10. Cheema, J. and A. Kitsantas (2014), Influences of disciplinary classroom climate on high school student self-efficacy and mathematics achievement: a look at gender and racial-ethnic differences, *International Journal of Science and Mathematics Education, Vol. 12/5*, pp. 1261-1279, <http://dx.doi.org/10.1007/s10763-013-9454-4>.
11. OECD (2016), PISA (2015). Results (Volume II): *Policies and Practices for Successful Schools*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://dx.doi.org/10.1787/9789264267510-en>.
12. OECD (2019), PISA (2018). Results (Volume I): *What Students Know and Can Do*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>.
13. OECD (2019), PISA (2018). Results (Volume III): *What School Life Means for Students' Lives*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/acd78851-en>.
14. OECD (2020), PISA (2018). Results (Volume VI): *Are Students Ready to Thrive in an Interconnected World?*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/d5f68679-en>.
15. Rosenbloom S. and Way N. (2004). “Experiences of Discrimination among African American, Asian American, and Latino Adolescents in an Urban High School”, *Youth & Society, Vol. 35/4*, pp. 420-451, <http://dx.doi.org/10.1177/0044118x03261479>.
16. Sampson, William Alfred. (2008). *Institutional discrimination Encyclopedia of Race, Ethnicity, and Society*. <http://www.sage-ereference.com/view/ethnicity/n289.xml>.

HISTORICAL AND CULTURAL COMMUNICATIONS IN EDUCATION: WIELKIE PODZIĘKOWANIA DLA POLSKI

Nadiia Voronova

Doctor habilitated in Pedagogics, Docent
Professor of the Department of Philosophy, History,
Social and Humanitarian disciplines

SHEE “Donbas State Pedagogical University”
Sloviansk, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-7957-1655
voronova.ns@ukr.net

Abstract. Intercultural communication in the conditions of the war of the Russian Federation against Ukraine acquires a new meaning. European integration processes in the scientific, historical and cultural sphere have become not just desirable, but vitally necessary for Ukrainian education. In the conditions of destruction of cultural heritage by the aggressor, distortion of history, actual destruction of Ukrainian cities, threat to the lives of millions of Ukrainian citizens - the preservation of national mentality and identity appears to be the only possible factor for the existence of Ukrainians as a nation. Fundraising activities of Ukrainian, European, American, and Canadian government and public organizations provide extensive support to the Ukrainian scientific, educational, cultural, and historical industries.

Examples of the functioning of the scientific sphere in countries / organizations-leaders of the scientific sphere - the EU, on the example of Germany, the USA and two giant countries - the People's Republic of China and India make an increasingly large contribution to science. International scientific projects are the focus of attention of many scientists. B. Yu. Kornilovych, L.M. Spasionova, O. Ya. Veselska are studying technical cooperation. L.S. Ryneyska investigates the economic sphere; international scientific and innovative activities are developed by T.V. Pisarenko, T.K. Kuranda, T.K. Kvasha, M. Repko, Yu. Kasperovych and others.

The practice of providing grants to Ukrainian scientists in the field of education, art, history and culture is quite insignificant. After all, European and American institutions try to financially support mainly specialists in applied sciences. Therefore, we consider it a necessary task to highlight and analyze the activities of governmental and non-governmental Polish organizations that aim to provide financial assistance in the humanitarian sphere.

The article highlights the activities of the Krzysztof Skubiszewski Foundation, Poland (Fundacja imienia Krzysztofa Skubiszewskiego, Polska); International program “House of Europe. Stand with Ukraine. Support from the EU for Ukrainians: spheres of culture and education”; ARTISTS AT RISK, an international organization for artists at risk; IP Studio, Polska, Wrocław – galleries, performance studios. A theoretical and practical analysis of the “Support Program for Scientists from Ukraine” organized by the Polish Academy of Sciences (Polska Akademia Nauk, PAN) and the US National Academy of Sciences (NAS) was conducted.

Solidarity with Ukraine is not only the European Union, but also other countries on distant continents, which seek to rebuild and strengthen the Ukrainian economy in the future. The main goal of the support programs is to give scientists from Ukrainian universities the opportunity to continue their research at universities in other countries of the world for different periods. We expect that as many Ukrainian scientists with the academic title of doctor and candidate of sciences, and who work or have worked in universities of Ukraine on the development of research projects, will be involved in various programs. Today, the progressive development of international cooperation is one of the current trends in modern world educational, cultural and historical activity, as it ensures the formation of innovative processes. Highlighting the modern features of world exchange and the place of all developed countries in the international market of intellectual property objects requires a comprehensive study and generalization of international experience, which will ensure the process of integration of Ukrainians into the international educational, scientific and cultural-historical space.

Key words: fundraising; European integration; historical and cultural communication; preservation of scientific potential; education; residence.

REFERENCES

1. Kornilovych B.Iu., Spasionova L.M., Veselska O.Ia. (2021). *International scientific*

projects. Kyiv : KPI im. Ihoria Sikorskoho [in Ukrainian].

2. *National report on the results of the international study of the quality of education PISA-2018 (2019)*, Kyiv : UTsOIaO [in Ukrainian].

3. Repko M., Kasperovych Yu. (2020). How much is spent on science in universities? *Center for Economic Strategy*: URL: <https://ces.org.ua/wpcontent/uploads/2020/01/> [in Ukrainian].

4. Ryneyska L.S. (2018). *International economic development strategies: an analysis of the features of India's economic strategies*: URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/56.pdf [in Ukrainian].

5. *State of scientific and innovative activity in Ukraine in 2020: scientific and analytical note* (2021) [Electronic resource]: https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiyi.2020_29.06.2021.pdf [in Ukrainian].

6. *Are Ukrainian teenagers ready for international communication and life in a multicultural world?* (2021) : http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/PISA-2018 UKRinFocus_15_2021.pdf. [in Ukrainian].

7. *Do Ukrainian students understand the life and outlook of people of other cultures?* (2021): http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/PISA2018 UKRinFocus_14_June_2021.pdf. [in Ukrainian].

8. *Are Ukrainian students ready to change the world?* (2021): http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2021/09/PISA2018 UKRinFocus_16_August_2021.pdf. [in Ukrainian].

9. *Do Ukrainian students have an idea about the global problems of the world?* (2021): http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2021/05/PISA-2018 UKRinFocus_13_2021.pdf. [in Ukrainian].

10. Cheema, J. and A. Kitsantas (2014), Influences of disciplinary classroom climate on high school student self-efficacy and mathematics achievement: a look at gender and racial-ethnic differences, *International Journal of Science and Mathematics Education*, Vol. 12/5, pp. 1261-1279, <http://dx.doi.org/10.1007/s10763-013-9454-4> [in English].

11. OECD (2016), PISA (2015). Results (Volume II): *Policies and Practices for Successful Schools*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://dx.doi.org/10.1787/9789264267510-en>.

12. OECD (2019), PISA (2018). Results (Volume I): *What Students Know and Can Do*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en> [in English].

13. OECD (2019), PISA (2018). Results (Volume III): *What School Life Means for Students' Lives*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/acd78851-en> [in English].

14. OECD (2020), PISA (2018). Results (Volume VI): *Are Students Ready to Thrive in an Interconnected World?*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/d5f68679-en> [in English].

15. Rosenbloom S. and Way N. (2004). "Experiences of Discrimination among African American, Asian American, and Latino Adolescents in an Urban High School", *Youth & Society*, Vol. 35/4, pp. 420-451, <http://dx.doi.org/10.1177/0044118x03261479> [in English].

16. Sampson, William Alfred. (2008). *Institutional discrimination Encyclopedia of Race, Ethnicity, and Society*. <http://www.sage-ereference.com/view/ethnicity/n289.xml> [in English].

Матеріали надійшли до редакції
27.10.2022 р.